

CO₂-PRESTATIELADDER 2017



Management review / interne audit

Documentnummer : KAMCO2JRVSLG
Versie : 1.0
Status : DEFINITIEF
Datum: : 2018-02-28

Colofon

Uitgever

Bedrijfsnaam: Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw
 Adres: Nieuwenkampsmaten 8, 7472 DE Goor
 Postbus: Postbus 93, 7470 AB, Goor

Document

Project: CO₂-Prestatieladder 2017
 Titel: Management review / interne audit

Dit jaarverslag is inclusief de interne audit en directiebeoordeling

Actie	Naam	Functie	Bedrijf
Opstellen	Ydwer Feddema	KAM-coördinator	Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw
Toetsen	Rob Vankan	Intern auditor CO2	Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw
Vrijgeven	Rob Nelis	Directeur	Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw

Revisie / wijzigingen

Versie	Datum	Belangrijkste wijzigingen
0.0		Eerste opzet
0.1		Opmerkingen intern auditor / directie doorgevoerd
1.0		Definitief

Distributielijst

Nr	Naam	Aantal
1.	Directie	1x (dig)
2.	Website www.aandestegge.org	1x (dig)
3.	Medewerkers (intern communicatiekanaal)	1x (dig)

Inhoudsopgave

COLOFON	II
INHOUDSOPGAVE	III
MANAGEMENTSAMENVATTING – OVERZICHT CONCLUSIES & ACTIES	V
INLEIDING	VIII
1 ONS CO₂-(REDUCTIE)PROCES	1
1.1 Algemeen	1
1.1.1 Verantwoordelijke stuurcyclus & rapportage.....	1
1.1.2 Verantwoordelijke maatregelen.....	1
1.1.3 Belangrijkste beïnvloeders	1
1.1.4 Belanghebbenden / context.....	1
1.2 Organisatorische grens (boundary) en uitsluitingen	2
1.2.1 Grens van het bedrijf	2
1.2.2 Kengetallen van het bedrijf	2
1.2.3 Categorie indeling Ladder	2
1.3 Interne & externe auditresultaten.....	3
1.3.1 Interne auditresultaten.....	3
1.3.2 Externe auditresultaten	3
1.4 Projecten met gunningsvoordeel.....	3
1.4.1 Project Gemaal Schardam	3
1.4.2 Project Vervangen 3 bruggen N327 en N834	3
2 INVALSHOEK A - INZICHT	5
2.1 Methodiek	5
2.1.1 Kwantificeringsmethode.....	5
2.1.2 Meetmethode / data verzameling.....	5
2.1.3 Emissiefactoren & verificatie.....	5
2.2 Inzicht emissies.....	5
2.2.1 Overzicht CO ₂ footprint	5
2.2.2 CO ₂ footprint.....	6
2.3 Analyse emissies	6
2.3.1 Analyse scope 1 emissies	6
2.3.2 Analyse scope 2 emissies	7
3 INVALSHOEK B – CO₂ REDUCTIE	9
3.1 Doelstellingen.....	9
3.1.1 Overzicht doelstellingen CO ₂ reductie	9
3.1.2 Overzicht overige doelstellingen	9
3.2 Maatregelenlijst 2017	10
3.2.1 Maatregelen 2017 en voortgang	11
3.2.2 Ketenanalyse & voortgang	13
4 INVALSHOEK C - TRANSPARANTIE	14
4.1 Communicatie.....	14
4.1.1 Communicatieplan intern.....	14
4.1.2 Communicatieplan extern	14
5 INVALSHOEK D – PARTICIPATIE IN INITIATIEVEN	16
5.1 Participatie	16
5.1.1 Participatie en deelnames.....	16
BIJLAGE I – CO₂ FOOTPRINT	17
BIJLAGE 2 – MAATREGELENLIJST SKAO 2017	18
BIJLAGE 3 – ZELFEVALUATIE HANDBOEK CO₂ PRESTATIELADDER 3.0	19

Managementsamenvatting – overzicht conclusies & acties

Conclusie & acties inzicht scope 1

- De reductiedoelstelling voor scope 1 is met -24,6% ruimschoots gehaald.
- De grootste emissiebron en reductiemogelijkheid is de vrachtwagen (individuele bron).
- De grootste gasverbruiker en reductiemogelijkheid is de verwarming in de productiehallen (meerdere bronnen).
- Onderzoeken of 'groen gas' afgenomen kan worden in plaats van aardgas indien gasverwarming gehandhaafd blijft.
- Wagenparkbeleid / mobiliteitsbeleid continueren.
- Op projecten geen gebruik meer maken van diesel-verwarming, kiezen voor een duurzamer alternatief (biogas) of een brandstof met minder CO₂-emissie zoals propaan.

Conclusie & acties inzicht scope 2

- De reductiedoelstelling voor scope 2 is met -38,8% ruimschoots gehaald.
- Er is een lichte stijging in de emissie van het aantal gedeclareerde zakelijke kilometers ten opzichte van 2016. Deze stijging in komende periode blijven monitoren. Bij een continuerende stijgingslijn maatregelen treffen.
- Voor de CO₂ footprint 2018 dient de emissiefactor voor grijze stroom aangepast te worden naar 0,649 kg CO₂ per kWh. Bij gelijkblijvend stroomgebruik betekent dit een emissiestijging van 23,4% t.o.v. 2017.
- Bij het opnieuw contracteren van een energieleverancier dient gelet te worden opdat de te leveren groene stroom een Nederlandse Garantie van Oorsprong (GVO) heeft. Dit is stroom uit windkracht, zonne-energie of biomassa, geproduceerd in Nederland. Daarmee kan de scope 2 emissie van Aan de Stegge aanzienlijk worden verlaagd.
- Nader onderzoek uitvoeren naar verschil in stroomverbruik ten opzichte van 2016 ten behoeve van betrouwbaarheid van onze CO₂ footprint en een evaluatie van de in 2017 genomen reductiemaatregelen voor energieverbruik.
- Eventueel voor kantoor een tussenmeter plaatsen zodat verbruik van kantoor en productiehallen apart gemonitord kan worden en daardoor reductiemogelijkheden beter inzichtelijk te maken zijn.

Conclusie & acties reductiedoelstelling

- In 2017 heeft Aan de Stegge in totaal (scope 1 en 2) 933,4 tCO₂ uitgestoten. In 2013 was dit nog 1237,3tCO₂.
- De reductiedoelstelling voor scope 1 en 2 totaal is met - 24,6% ruimschoots gehaald. Doelstellingen zijn niet gerelateerd aan FTE en/of omzet. De reductie is daardoor niet specifiek toe te wijzen aan genomen maatregelen, maar kunnen dus ook (ten dele) zijn bereikt door het uitvoeren van minder projecten ten opzichte van het basisjaar (omzet 5 mio minder dan basisjaar).
- Voor de nieuwe stuurcyclus 2018 – 2022 moeten nieuwe doestellingen worden vastgesteld.
- Geadviseerd wordt om voor de nieuwe stuurcyclus 2018 – 2022 minder ambitieuze doelstellingen vast te stellen, maar de doelstellingen daarentegen wel af te zetten tegen de jaaromzet en het aantal FTE zodat een reëler beeld ontstaat van het effect van genomen reductiemaatregelen.

Conclusie & acties verminderen elektriciteitsverbruik

- De resultaten ten aanzien van het verminderen van ons elektriciteitsverbruik zijn niet positief. De meetmethode is echter niet valide en verifieerbaar; in de meetmethode / registratiemethode zijn door de jaren heen verschillende wijzigingen doorgevoerd alsook is het stroomverbruik op projecten en in onze productiehallen erg variabel.

- Het stroomverbruik in onze productiehallen is sterk gerelateerd aan onze activiteiten (fabricage, lassen).
- Ondanks de validiteit van meetgegevens moet geconcludeerd worden dat er afgelopen jaar onvoldoende is ingezet in het uitvoeren van een aantal reductiemaatregelen ten aanzien van ons stroomverbruik. De maatregelen die uitgevoerd zijn hebben onvoldoende kunnen bijdragen aan het reduceren van ons stroomverbruik.
- Geadviseerd wordt om voor stuurcyclus 2018 – 2022 op een alternatieve wijze naar het verminderen van ons elektriciteitsverbruik te kijken; er moet rekening gehouden worden met de hoogte van de jaaromzet in de productiehallen en een beter inzicht verkregen worden in productie gerelateerde ‘variabele’ en ‘vaste’ stroomverbruikers.

Conclusie & acties reductie van afval

- Door een ICT storing bij de afvalverwerker Remondis is de afvalrapportage 2017 niet volledig. Hierdoor is het niet mogelijk het behaalde resultaat vast te leggen / te communiceren. Actie is uitgezet richting de afvalverwerker om hun rapportage te verbeteren.
- In 2017 is een pilot uitgevoerd op het project VMBO Hengelo ten aanzien van de afvalreductie tijdens de afbouwfase. De pilot is een projectinitiatief geweest waar door bedrijfsleiding geen vervolg aan is gegeven bij andere projecten. Op andere projecten is niet actief aangestuurd op het reduceren van afval.
- Op de bouwplaatsen valt nog steeds winst te behalen als het om afvalreductie gaat. Het betreft dan met name afval in de ruwbouwfase, alsook afval dat gestort wordt door onze onderaannemers. Geadviseerd wordt om in stuurcyclus 2018 – 2022 door te gaan met het reduceren van afval, waarbij de aandacht verlegd wordt naar de ketenpartners alsook naar het thema ‘circulaire economie’.
- Geconcludeerd moet worden dat het reduceren van afval in 2017 een thema is geweest in de aansturing van projecten en onvoldoende draagvlak heeft bij Aan de Stegge en haar ketenpartners.
- Indien afvalreductie door directie wel belangrijk wordt geacht, dient hier specifiek een verbeterplan voor opgesteld te worden waarin concrete (project)maatregelen worden voorgesteld en uitgevoerd.

Conclusie & acties maatregelenlijst 2017

- In het overzicht is duidelijk zichtbaar dat niet alle maatregelen in 2017 gereed zijn, dan wel uitgevoerd zijn. Dit heeft vooral te maken gehad met budgettering van de verbetermaatregelen; bij het opstellen van de maatregelenlijst is onvoldoende gekeken naar de investeringskosten en beschikbaar budget.
- Geadviseerd wordt om maatregelen die (nog) niet of nog in onvoldoende mate zijn uitgevoerd op te nemen in de maatregelenlijst voor stuurcyclus 2018 – 2022 en aan te vullen met nieuwe maatregelen op het gebied van energiebesparing en verduurzaming van de huisvesting, afvalreductie op projecten (keteninitiatief) en verdere vergroening van het wagenpark.
- De doorlopende maatregelen en nieuwe maatregelen dienen voor 2018 nog vastgesteld te worden en dienen nog op de website van de SKAO te worden geplaatst.
- Groene stroom zoals die nu ingekocht wordt, is geen groene stroom met Nederlandse Garantie van Oorsprong (GvO). Voor 2018 is al eenzelfde contract afgesloten. In opvolgende jaren overstappen op daadwerkelijk ‘groene stroom’ om emissie aanzienlijk te reduceren.
- Gasverwarming in de productiehallen kosten veel energie en geld. Afgelopen jaar investeringsvoorstel gedaan voor vervanging / reparatie. Geadviseerd wordt om een duurzamer alternatief voor gasverwarming te onderzoeken zoals bijvoorbeeld infraroodverwarming op de werkplekken.
- Indien gasverwarming in productiehallen gehandhaafd blijft, overstappen op ‘groen gas’.

Conclusie & acties ketenanalyse

- In 2017 zijn geen projecten met gunningsvoordeel aangenomen. Er zijn geen nieuwe projecten uitgevoerd waarbij CEM I beton is vervangen voor CEM III beton.
- Bij nieuwe projecten met gunningsvoordeel wederom CEM III beton toepassen, indien mogelijk volgens contracteisen / contractsoort.
- Geadviseerd wordt om vaker het gebruik van CEM III beton toe te passen op projecten zonder gunningsvoordeel maar met een EMVI-duurzaamheidseis. Verwervingsteam en uitvoeringsteam dient hierin meer te worden gestimuleerd tijdens het aannemen van projecten op UAV-gc contractbasis (Design & Construct).
- Een 2^e ketenanalyse ontbreekt in onze portfolio. Voor 2018 dient een nieuw onderwerp te worden gekozen om de ketenanalyse verder uit te werken. Te denken valt aan gebruik van vaste kraanopstelling t.o.v. inhuren mobiele kraan, afvalreductie op de bouwplaats of het uitwerken van het één van de innovatieve waterzuiveringsconcepten zoals Nereda, Verdygo of Organica.

Inleiding

Duurzaamheid is voor Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw al jaren een vaste waarde waarin wij blijven investeren.

Wij werken met verschillende disciplines, partijen, leveranciers en opdrachtgevers. Een ieder met zijn eigen kennis, bewustzijn en belangenafweging. Als onderdeel van MVO / Duurzaamheid heeft onze organisatie zich ten doel gesteld om haar CO₂-uitstoot te reduceren voor het bedrijf en onze projecten. Daarmee dragen wij bij aan het Klimaatakkoord, Parijs 2015: in 2050 een schoon en duurzaam energiesysteem met 80-95% reductie van broeikasgassen. Wij dagen onze partners uit hetzelfde te doen

Dit rapport is gebaseerd op de CO₂-Prestatieladder versie 3.0 (hierna te noemen 'de Ladder'), en betreft zowel de interne als externe rapportage van ons CO₂ (reductie)proces en alles wat daar bij hoort volgens de Ladder. Met de CO₂-prestatieladder worden leveranciers uitgedaagd en gestimuleerd om de eigen CO₂ uitstoot te kennen en te verminderen.

De CO₂-Prestatieladder kent 4 invalshoeken en zo is deze rapportage dan ook ingedeeld:

- Invalshoek A – Inzicht : *het opstellen van een onomstreden CO₂ footprint volgens de ISO 14064-1 norm;*
- Invalshoek B – CO₂ reductie: *de ambitie van het bedrijf om de uitstoot te verminderen;*
- Invalshoek C – Transparantie: *de wijze waarop een bedrijf intern en extern communiceert over haar CO₂ footprint en reductiedoelstellingen;*
- Invalshoek D – Participatie in initiatieven: *in sector of keten om CO₂ te reduceren.*

Elke invalshoek is onderverdeeld in 5 niveaus, Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw is gecertificeerd op niveau 5 in de CO₂ uitstootcategorie 'Klein bedrijf (K), uitstoot <500 tCO₂. Dit betekent dat met uitzondering van de vrijstellingen op alle Ladder-onderdelen moet worden 'gescoord'.

De rapportage is opgesteld volgens het GHG-Protocol, de ISO 14064-1; 2012(E) "Quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals" en de eisen uit het CO₂-Prestatieladder handboek. Op het GHG-Protocol zijn geen uitzondering van toepassing, er is geen sprake GHG-compensatie (broeikasgascompensatie) en er heeft geen verbranding van biomassa plaatsgevonden. Wel hebben wij koelvloeistoffen van (office) airco's uitgesloten in onze CO₂ footprint.

1 Ons CO₂-(reductie)proces

1.1 Algemeen

Binnen Aan de Stegge streven wij naar een praktische insteek van de Ladder. Wij kiezen ervoor om in onze rapportages ook onze CO₂ systeembeschrijving op te nemen, zodat in 1 document overzichtelijk is hoe wij voldoen aan de eisen uit CO₂-Prestatieladder.

1.1.1 Verantwoordelijke stuurcyclus & rapportage

De verantwoordelijke voor de stuurcyclus CO₂ reductie alsmede alle activiteiten die hier aan gekoppeld zijn, zoals het behalen van de doelstellingen, is de KAM-Coördinator. Hij rapporteert aan de directie.

1.1.2 Verantwoordelijke maatregelen

De (operationeel) directeur is verantwoordelijk voor het initiëren, aansturen en bewaken van de reductiemaatregelen op bedrijfsniveau. Bij een project met gunningsvoordeel is de projectmanager de verantwoordelijke functionaris.

1.1.3 Belangrijkste beïnvloeders

Binnen Aan de Stegge zijn geen individuele personen te benoemen die een dermate invloed op de CO₂ footprint hebben dat gedragsverandering van deze individuele persoon alleen al zou zorgen voor een significante verandering in de CO₂ footprint. Wel van belang is het duurzaam-bewustzijn zijn de sleutelfunctionarissen binnen ons bedrijf en het draagvlak voor maatregelen onder de medewerkers.

1.1.4 Belanghebbenden / context

ID	Belanghebbende	Toelichting
Intern	Commercie	Trede 5 van belang voor gunningsvoordeel. Certificering ondersteunt bij uitdragen duurzame aannemer. Informeren planschrijver over maatregelen en ladder-eisen.
Intern	Sleutelfunctionarissen	Binnen ons bedrijf verschillende sleutelfunctionarissen die een verantwoordelijkheid dragen in het nemen van de reductiemaatregelen of daar (in)direct mee te maken krijgen tijdens hun werkzaamheden. Sleutelfuncties zijn o.a. directie, bedrijfsleiders, projectmanagers, materieelbeheer, werkvoorbereiders en leaseauto-rijders.
Klant	Aanbesteder met gunningsvoordeel	Volgende opdrachtgevers hechten veel waarde aan CO ₂ -reductie: <ul style="list-style-type: none"> • Prospecten: ProRail, NS, Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, gemeenten • Relaties: Waterschap HHNK, Hoogheemraadschap Rijnland, Waterschap Hollandse Delta Mogelijk gunningsvoordeel d.m.v. fictieve korting op aanbesteding. Op de website https://www.skao.nl/opdrachtgevers staat een volledig overzicht.
Klant	Aanbesteder met duurzaamheid als speerpunt	Volgende opdrachtgevers hechten veel waarde aan CO ₂ -reductie: <ul style="list-style-type: none"> • Prospecten: Waterschappen, ontwikkelaars, beleggers, zorgorganisaties

ID	Belanghebbende	Toelichting
		<ul style="list-style-type: none"> • Klant: WBL Vaak geen fictieve korting op aanbesteding, wel score op EMVI-plan.
Partner	Bouwpartners, nevenaannemers	Aan de Stegge als interessante partij om bouwcombinatie te vormen t.a.v. aanbesteding met gunningsvoordeel / duurzaamheidseisen.
Leverancier	Leveranciers, onderaannemers	Wisselwerking met betrekking tot (keten)initiatieven. Onderaannemers / leveranciers met niveau 3 of hoger interessant voor aanbesteding / samenwerking bij projecten met gunningsvoordeel.
Overheid	Regering, provincie, gemeente	Reductie CO ₂ draagt bij aan doelstelling Klimaatakkoord Parijs 2015. Door invalshoek A en B van de ladder eveneens invulling aan Europese Energie Efficiency Richtlijn – Energie audit EED.
Branche	Brancheorganisaties, branche initiatieven en branchegenoten	<ul style="list-style-type: none"> • Brancheorganisaties: Bouwend Nederland, Duurzame Leverancier, FSC, SKAO • Branchegenoten: Klok Bouw Nijmegen (niveau 5), GMB Kampen (niveau 5), Strukton (niveau 5)..

1.2 Organisatorische grens (boundary) en uitsluitingen

1.2.1 Grens van het bedrijf

Betreft : Aannemers- en Staalconstructiebedrijf Aan de Stegge B.V.
 KvK : KvK 08115565
 Handelsnaam : Aan de Stegge Bouw & Werktuigbouw B.V.

KvK nummer is uitgangspunt m.b.t. lijst A- en/of C-aanbieders.

1.2.2 Kengetallen van het bedrijf

Kengetal	2013 (basis)	2016	2017
Omzet (in € MIO)	55	55	50
FTE	145,6	119	121
Gebouwen (m ²) (kantoor + productiehallen)	14438	14438	14438
Gebouwen (m ³) (kantoor + productiehallen)	93261	93261	93261

Het bedrijf Tri-O-Gen huurt op het bedrijfsterrein van Aan de Stegge één bedrijfshal. Emissiegegevens van Tri-O-Gen worden niet meegenomen in de CO₂-footprint van Aan de Stegge.

1.2.3 Categorie indeling Ladder

Aan de Stegge wordt aangeduid als KLEIN (K) bedrijf. Overhead: 370 tCO₂ in 2017. Betreft gebouwverwarming, elektriciteit kantoor ingekocht. Project gerelateerd en productielocatie: 562,6 tCO₂ in 2017. Betreft elektriciteit productiehallen ingekocht; vrachtauto, materieel, zakelijk verkeer, zakelijk vliegverkeer, privé auto zakelijk verkeer.

1.3 Interne & externe auditresultaten

1.3.1 Interne auditresultaten

De interne audits worden 2x per jaar gehouden door de KAM-coördinator: voor het opstellen van de halfjaarrapportage (juli- augustus) en voor het opstellen van het jaarverslag (januari-februari). De interne audit wordt geverifieerd door het hoofd P&O, die inhoudelijk op de hoogte is van de eisen van de Ladder.

De interne auditresultaten zijn als conclusies en aanbevelingen verbonden aan de (half)jaarrapportages. Als onderdeel van de interne audits wordt ook de Zelfevaluatie ingevuld.

1.3.2 Externe auditresultaten

De externe audit wordt jaarlijks uitgevoerd door Aboma Certificering (september). De externe auditor wordt begeleid door de KAM-coördinator. De resultaten van de externe audit worden zowel met de directie als de medewerkers gedeeld.

Tijdens de externe audit, trede 5 (13-09-2017) zijn 2 observaties geconstateerd:

OBS 1: *“Maatregelen benoemd in het document CO₂ – Prestatieladder handboek matchen niet met de maatregelenlijst ingevuld op de SKAO-website.”* Deze observatie is direct opgelost / afgesloten na het aanvullen van de maatregelenlijst op de SKAO-website.

OBS 2: *“De eindrapportage voor het project Schardam verkregen met gunningsvoordeel is nog niet gereed. Laatste tussentijds rapportage dateert van 28-06-2016.”* Voor correctie van deze observatie is een opdracht verleend aan Dé CO₂ Adviseurs. De definitieve eindrapportage is verkregen op 12 februari 2018. De observatie is daarmee afgesloten.

1.4 Projecten met gunningsvoordeel

Het aantal projecten met gunningsvoordeel is binnen Aan de Stegge beperkt. Er zijn slechts een beperkt aantal opdrachtgevers binnen onze markt (Bouw & Waterbouw) die met een gunningsvoordeel aanbesteden.

In 2017 zijn geen nieuwe projecten met gunningsvoordeel aangenomen.

1.4.1 Project Gemaal Schardam

Jaar	: 2014 – 2017
Aannemer	: Bouwcombinatie VBK / Aan de Stegge
Opdrachtgever	: HHNK
Ladder niveau	: 5
Datum gunning	: 14-05-2014
Opgeleverd	: 2017

Er werd een extern projectdossier bijgehouden in samenwerking met VBK. Na het faillissement van VBK is het projectdossier door ons projectteam overgenomen en bijgehouden.

1.4.2 Project Vervangen 3 bruggen N327 en N834

Jaar : 2015 – 2016
Aannemer : Aan de Stegge
Opdrachtgever : Provincie Gelderland
Ladder niveau : 4
Datum gunning : 03-04-2015
Opgeleverd : 2016

2 Invalshoek A - Inzicht

2.1 Methodiek

2.1.1 Kwantificeringsmethode

Voor het kwantificeren van de CO₂ uitstoot is gebruik gemaakt van een voor Aan de Stegge op maat gemaakt model. In het model worden alle verbruiken ingevuld. Vervolgens wordt de daarbij behorende CO₂ uitstoot automatisch berekend en vergeleken met het basisjaar 2013. Hierbij zijn de emissiefactoren uit de CO₂ Prestatieladder gehanteerd. Een afdruk van het model is te vinden in de bijlage 'CO₂ footprint'.

2.1.2 Meetmethode / data verzameling

De CO₂ gegevens ten behoeve van het opstellen van de footprint worden op de volgende wijze verzameld:

- Maandelijks rondgang energiemeters (gas en elektrisch) productiehallen en kantoor (visueel)
- Maandelijks overzicht energieverbruik projecten (rekeningoverzicht)
- Real-time informatie mobiliteit/tankpassen zoals brandstoffen, leaseauto's, km-standen, score (online check)
- Halfjaarlijks uitdraai real-time informatie mobiliteit/tankpassen (online)
- Halfjaarlijks update bedrijfsvoertuigen (KM-stand, uitstootcategorie)
- Halfjaarlijks overzicht woon-werk kilometers van medewerkers
- Halfjaarlijks uitdraai KM-vergoeding privéauto's
- Halfjaarlijks bijwerken en analyseren CO₂-footprint
- Halfjaarlijks interne audit / managementrapportage CO₂-reductie
- Jaarlijks scope 3 uitstoot analyseren / bijwerken (einde jaar)

Bij projecten met gunningsvoordeel wordt een separate registratie van emissiefactoren bijgehouden door het projectteam en wordt een separate voortgangs- en eindrapportage opgesteld.

2.1.3 Emissiefactoren & verificatie

Voor de inventarisatie van de CO₂ uitstoot van Aan de Stegge zijn de emissiefactoren uit de CO₂ prestatieladder 3.0 gehanteerd. Omdat het gaat om specifieke emissiefactoren op nationaal niveau, zijn de gehanteerde emissiefactoren zeer geschikt voor het omrekenen van de broeikasgas-activiteiten-data naar de daarmee gepaard gaande CO₂ emissie. Alle gebruikte emissiefactoren zijn opgenomen in de berekening van de CO₂ footprint. De emissiefactoren van Aan de Stegge zullen tijdens de interne audits worden gecontroleerd en bij wijzigingen in de emissiefactoren van de CO₂ prestatieladder 3.0 worden aangepast.

De emissie inventarisatie is niet door een CI geverifieerd.

2.2 Inzicht emissies

2.2.1 Overzicht CO₂ footprint

In de bijlage 'CO₂ footprint' staat het overzicht van onze directe emissies (scope 1) en indirecte emissies (scope 2). Om een totaaloverzicht van onze footprint te geven is sinds 2017 ook het aantal tCO₂ van de scope 3 analyse opgenomen in de tabel. De scope 3 emissiefactoren zijn echter in een separaat tabel uitgewerkt. Deze worden jaarlijks (einde jaar) geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De CO₂ footprint wordt halfjaarlijks op onze website www.aandestegge.org gepubliceerd en op verzoek aan belanghebbenden verstrekt.

2.2.2 CO₂ footprint

In de bijlage 'CO₂ footprint' staat het overzicht van onze directe emissies (scope 1) en indirecte emissies (scope 2). Om een totaaloverzicht van onze footprint te geven is sinds 2017 ook het aantal tCO₂ van de scope 3 analyse opgenomen in de tabel. De scope 3 emissiefactoren zijn echter in een separaat tabel uitgewerkt. Deze worden jaarlijks (einde jaar) geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

2.3 Analyse emissies

Per emissie op de CO₂ footprint wordt een halfjaarlijkse analyse uitgevoerd. De analyse bevat minimaal:

- het energieverbruik
- trendanalyse
- identificatie van de grootste emissiefactoren
- indien mogelijk: identificatie van de grootste energieverbruikers (lager abstractieniveau)

Resultaten van de analyse worden vertaald in nieuwe of aangepaste reductiedoelstellingen en maatregelen (invalshoek B). Om de leesbaarheid van deze rapportage te bevorderen wordt per scope de reductiedoelstelling weergegeven en wordt hieraan een conclusie verbonden.

2.3.1 Analyse scope 1 emissies

Emissie	Code footprint	2013 (basisjaar) tCO ₂	2016 tCO ₂	2017 tCO ₂
Gebouwverwarming (aardgas)	1b1A	175,4	172,4	162,6
Vrachtauto (diesel)	1b2VD	26,4	44,1	45,3
Arbeidsmiddelen (benzine)	1b3MB	0,0	0,0	0,5
Arbeidsmiddelen (diesel)	1b3MD	27,5	8,6	62,1
Arbeidsmiddelen (propaan)	1b3MP	0,0	8,5	2,5
Personenauto / bus (benzine)	1vB	9,4	25,8	21,8
Personenauto / bus (diesel)	1vD	649,1	492,8	424,6
Totaal scope 1		887,9	752,1	719,4

Analyse scope 1:

- Doelstelling voor 2017 is een reductie van scope 1 emissies met 8,6% ten opzichte van basisjaar 2013. Resultaat is een reductie van 19,0% ten opzichte van het basisjaar 2013. De doelstelling is ruimschoots gehaald.
- De grootste emissie komt van ons wagenpark (personenauto's en werkbussen). Ten opzichte van 2013 zowel de emissie van benzine voertuigen als dieservoertuigen gereduceerd. Dit is geheel in lijn met het gevoerde mobiliteitsbeleid. De flinke daling van 2017 ten opzichte van 2016 is mogelijk te verklaren door de ligging van onze projecten; er zijn minder kilometers gereden.
- Op de 2^e plaats staat het aardgasgebruik ten behoeve van gebouwverwarming. De grootste energieverbruiker zijn de productiehallen, die verwarmd worden met heteluchtkachels op aardgas. In 2017 is een lichte daling van het gasverbruik te zien. Dit is mogelijk het gevolg van

genomen reductiemaatregelen eind 2016 (aanpassen inregeling, uitvoeren onderhoud en aanpassen automatische openingshoogte roldeuren).

- Op de 3^e plaats staat uitstoot van de vrachtauto (logistiek). Ten opzichte van 2013 is bijna een verdubbeling te zien van de uitstoot. Onduidelijk is wat hiervan de oorzaak is. Ten opzichte van 2016 is een lichte stijging te zien van het dieselverbruik. Deze blijft echter in een normale 'range'.
- De grootste stijging ten opzichte van 2016 is het gebruik van diesel voor arbeidsmiddelen. Op het project Klinkenberg in Ede is vanwege de afbouwactiviteiten in de herfst- en wintermaanden gebruik gemaakt van diesel-verwarming. Er is daarbij niet gekeken naar CO₂ uitstoot. Het gebruik maken van dieselverwarming in plaats van een duurzamer alternatief heeft 55,1 tCO₂ toegevoegd aan onze footprint.
- In verhouding is de vrachtwagen (EURO5) de grootste emissiebron / energieverbruiker: Waar de andere emissies door meerdere bronnen wordt veroorzaakt, wordt de uitstoot van de vrachtauto door 1 bron veroorzaakt.

Conclusie & acties inzicht scope 1:

- De reductiedoelstelling voor scope 1 is met -24,6% ruimschoots gehaald.
- De grootste emissiebron en reductiemogelijkheid is de vrachtwagen (individuele bron).
- De grootste gasverbruiker en reductiemogelijkheid is de verwarming in de productiehallen (meerdere bronnen).
- Onderzoeken of 'groen gas' afgenomen kan worden in plaats van aardgas indien gasverwarming gehandhaafd blijft.
- Wagenparkbeleid / mobiliteitsbeleid continueren.
- Op projecten geen gebruik meer maken van diesel-verwarming, kiezen voor een duurzamer alternatief (biogas) of een brandstof met minder CO₂-emissie zoals propaan.

2.3.2 Analyse scope 2 emissies

Emissie	Code footprint	2013 (basisjaar) tCO ₂	2016 tCO ₂	2017 tCO ₂
Gedeclareerde km zakelijke ritten	2dv	15,5	4,9	5,7
Elektriciteit ingekocht (grijze stroom)	2e1	324,2	345,1	208,3
Totaal scope 2		349,5	350,0	214,0

Analyse scope 2:

- Doelstelling voor 2017 is een reductie van scope 2 emissies met 8,0% ten opzichte van basisjaar 2013. Resultaat is een reductie van 38,8% ten opzichte van het basisjaar 2013. De doelstelling is ruimschoots gehaald.
- De uitstoot behorende bij het aantal gedeclareerde zakelijke kilometers is in 2017 tot ca. 1/3 gereduceerd ten opzichte van het basisjaar 2013. Ten opzichte van 2016 is een lichte stijging te zien. Omdat de stijging beperkt is, wordt een uitgebreidere analyse niet zinvol geacht.
- In 2017 is een ruime daling van de emissie van het elektriciteitsverbruik te zien van 35,7% ten opzichte van basisjaar 2013. In 2016 was er nog sprake van een lichte stijging. De forse daling in 2017 is niet te verklaren, omdat er geen onderscheid te maken is tussen productiehallen en kantoor en de (groot)stroomverbruikers specifiek. De grote daling lijkt niet in verhouding te staan met de verwachte daling door genomen reductiemaatregelen.
- In 2017 is nog steeds grijze stroom ingekocht; de door de leverancier afgegeven Garantie van Oorsprong (GvO) verklaart dat de 100% groene stroom opgewekt is door waterkrachtcentrales. Dit betekent dat de stroom niet in Nederland is opgewekt en daardoor niet als groene stroom mag worden aangeduid.
- In december 2017 is de emissiefactor voor grijze stroom (WTW) verhoogd van 0,526 naar 0,649 kg CO₂ per kWh vanwege meer kolengebruik in grijze mix.

Conclusie & acties inzicht scope 2:

- De reductiedoelstelling voor scope 2 is met -38,8% ruimschoots gehaald.
- Er is een lichte stijging in de emissie van het aantal gedeclareerde zakelijke kilometers ten opzichte van 2016. Deze stijging in komende periode blijven monitoren. Bij een continuerende stijgingslijn maatregelen treffen.
- Voor de CO₂ footprint 2018 dient de emissiefactor voor grijze stroom aangepast te worden naar 0,649 kg CO₂ per kWh. Bij gelijkblijvend stroomgebruik betekent dit een emissiestijging van 23,4% t.o.v. 2017.
- Bij het opnieuw contracteren van een energieleverancier dient gelet te worden opdat de te leveren groene stroom een Nederlandse Garantie van Oorsprong (GvO) heeft. Dit is stroom uit windkracht, zonne-energie of biomassa, geproduceerd in Nederland. Daarmee kan de scope 2 emissie van Aan de Stegge aanzienlijk worden verlaagd.
- Nader onderzoek uitvoeren naar verschil in stroomverbruik ten opzichte van 2016 ten behoeve van betrouwbaarheid van onze CO₂ footprint en een evaluatie van de in 2017 genomen reductiemaatregelen voor energieverbruik.
- Eventueel voor kantoor een tussenmeter plaatsen zodat verbruik van kantoor en productiehallen apart gemonitord kan worden en daardoor reductiemogelijkheden beter inzichtelijk te maken zijn.

3 Invalshoek B – CO₂ reductie

3.1 Doelstellingen

3.1.1 Overzicht doelstellingen CO₂ reductie

Onze reductiedoelstellingen voor scope 1 en 2 hebben wij per jaar in aantal % opgenomen in onze CO₂ footprint (zie bijlage 'CO₂ footprint'). Uitgangspunt van het meten van reductie is basisjaar 2013. De reductiedoelstellingen zijn niet gerelateerd aan omzet. Voor scope 3 is geen reductiedoelstelling vastgesteld.

Door de reductiedoelstellingen direct op te nemen in onze footprint is er een goed overzicht tussen inzicht (invalshoek A) – en doelstelling (invalshoek B). Onderstaand een overzicht van de doelstellingen op een rij.

Reductie tCO ₂ op thema	2014	2015	2016	2017
Scope 1	-2,1%	-4,3%	-6,4%	-8,6%
Scope 2	-2,0%	-4,0%	-6,0%	-8,0%
Scope 1 en 2 totaal	-2,1%	-4,2%	-6,3%	-8,4%
Gerealiseerd scope 1 en 2 totaal	-10,5%	-10,5%	-10,9%	-24,6%

Basisjaar = 2013: 1237,3 t CO₂ scope 1 en 2

Conclusie & acties reductiedoelstelling:

- In 2017 heeft Aan de Stegge in totaal (scope 1 en 2) 933,4 tCO₂ uitgestoten. In 2013 was dit nog 1237,3tCO₂.
- De reductiedoelstelling voor scope 1 en 2 totaal is met - 24,6% ruimschoots gehaald. Doelstellingen zijn niet gerelateerd aan FTE en/of omzet. De reductie is daardoor niet specifiek toe te wijzen aan genomen maatregelen, maar kunnen dus ook (ten dele) zijn bereikt door het uitvoeren van minder projecten ten opzichte van het basisjaar (omzet 5 mio minder dan basisjaar).
- Voor de nieuwe stuurcyclus 2018 – 2022 moeten nieuwe doestellingen worden vastgesteld.
- Geadviseerd wordt om voor de nieuwe stuurcyclus 2018 – 2022 minder ambitieuze doelstellingen vast te stellen, maar de doelstellingen daarentegen wel af te zetten tegen de jaaromzet en het aantal FTE zodat een reëler beeld ontstaat van het effect van genomen reductiemaatregelen.

3.1.2 Overzicht overige doelstellingen

Behalve op CO₂ zijn ook doelstellingen vastgesteld ten aanzien van elektriciteitsverbruik en afvalreductie.

Thema	2014	2015	2016	2017
Elektriciteitsverbruik (kWh)	-5,0%	-6,0%	-7,0%	-8,0%
Gerealiseerde reductie	n.b.	n.b.	+1,4%	-35,8%

Basisjaar = 2013: 646898 kWh per jaar

Thema	2012-2014	2015	2016	2017
Reductie Afval (kilo's) per €100.000 omzet	-4,0%	-6,0	-8,0	-10,0%

Gerealiseerde reductie	n.b.	n.b.	-37,3%	n.b.
-------------------------------	-------------	-------------	---------------	-------------

Basisjaar = 2011: 2008 kg per € 100.000 omzet

Conclusie & acties verminderen elektriciteitsverbruik:

- De resultaten ten aanzien van het verminderen van ons elektriciteitsverbruik zijn niet positief. De meetmethode is echter niet valide en verifieerbaar; in de meetmethode / registratiemethode zijn door de jaren heen verschillende wijzigingen doorgevoerd alsook is het stroomverbruik op projecten en in onze productiehallen erg variabel.
- Het stroomverbruik in onze productiehallen is sterk gerelateerd aan onze activiteiten (fabricage, lassen).
- Ondanks de validiteit van meetgegevens moet geconcludeerd worden dat er afgelopen jaar onvoldoende is ingezet in het uitvoeren van een aantal reductiemaatregelen ten aanzien van ons stroomverbruik. De maatregelen die uitgevoerd zijn hebben onvoldoende kunnen bijdragen aan het reduceren van ons stroomverbruik.
- Geadviseerd wordt om voor stuurcyclus 2018 – 2022 op een alternatieve wijze naar het verminderen van ons elektriciteitsverbruik te kijken; er moet rekening gehouden worden met de hoogte van de jaarmet in de productiehallen en een beter inzicht verkregen worden in productie gerelateerde ‘variabele’ en ‘vaste’ stroomverbruikers.

Conclusie & acties reductie van afval:

- Door een ICT storing bij de afvalverwerker Remondis is de afvalrapportage 2017 niet volledig. Hierdoor is het niet mogelijk het behaalde resultaat vast te leggen / te communiceren. Actie is uitgezet richting de afvalverwerker om hun rapportage te verbeteren.
- In 2017 is een pilot uitgevoerd op het project VMBO Hengelo ten aanzien van de afvalreductie tijdens de afbouwfase. De pilot is een projectinitiatief geweest waar door bedrijfsleiding geen vervolg aan is gegeven bij andere projecten. Op andere projecten is niet actief aangestuurd op het reduceren van afval.
- Op de bouwplaatsen valt nog steeds winst te behalen als het om afvalreductie gaat. Het betreft dan met name afval in de ruwbouwfase, alsook afval dat gestort wordt door onze onderaannemers. Geadviseerd wordt om in stuurcyclus 2018 – 2022 door te gaan met het reduceren van afval, waarbij de aandacht verlegd wordt naar de ketenpartners alsook naar het thema ‘circulaire economie’.
- Geconcludeerd moet worden dat het reduceren van afval in 2017 een thema is geweest in de aansturing van projecten en onvoldoende draagvlak heeft bij Aan de Stegge en haar ketenpartners.
- Indien afvalreductie door directie wel belangrijk wordt geacht, dient hier specifiek een verbeterplan voor opgesteld te worden waarin concrete (project)maatregelen worden voorgesteld en uitgevoerd.

3.2 Maatregelenlijst 2017

Onze maatregelenlijst wordt bijgehouden door de KAM-coördinator op de website van de SKAO. Jaarlijks wordt aan het begin van het jaar vastgesteld op welke maatregelen de focus wordt gelegd. Door een reeks van organisatorische gebeurtenissen is in 2017 weinig gefocust op het realiseren van (nieuwe) maatregelen. De reeds ingezette maatregelen zijn in stand gehouden. In bijlage ‘Maatregelenlijst 2017’ staan de maatregelen die ook op de website van SKAO zijn gepubliceerd opgesomd. Voor de maatregelen uit voorgaande jaren verwijzen wij naar voorgaande jaarrapportage op onze website www.aandestegge.org. In de volgende alinea’s staan de maatregelen die in 2017 gestart zijn, dan wel in 2017 zijn uitgevoerd / afgerond.

3.2.1 Maatregelen 2017 en voortgang

Maatregel productiehallen	Aanvang uitvoering	Planning	Status uitvoering
Lekkage persluchtsysteem hallen verhelpen	2017	2017	Uitgevoerd
Lekkage persluchtsysteem hallen verhelpen	2017	2017	Uitgevoerd
Maandelijkse controle op persluchtlekkages	2016	Maandelijks	Uitgevoerd
Persluchtsysteem per hal scheiden door afsluiters	2017	2017	Niet uitgevoerd
Vervangen lampen/armaturen (HF-TL) voor LED	2016	2017	Niet uitgevoerd
Inregelen / onderhoud / vervangen gasverwarming	2017	2017	Niet uitgevoerd

Maatregel kantoor / ondersteuning	Aanvang uitvoering	Planning	Status uitvoering
Vervangen lampen/armaturen (HF-TL) voor LED	2016	2017	Niet uitgevoerd
Vervangen TFT-beeldschermen voor energiezuinige TFT-LED	2017	2017	Uitgevoerd
Vervangen TFT-beeldschermen voor energiezuinige TFT-LED	2017	2017	Uitgevoerd

Maatregel mobiliteit / wagenpark	Aanvang uitvoering	Planning	Status uitvoering
Monitoren brandstofgebruik (excessen), terugkoppeling berijder	2016	Halfjaarlijks	Deels uitgevoerd
Informereren bestuurders nieuwe rijden, zuinig rijden	2016	Halfjaarlijks	Deels uitgevoerd
Banden op spanning, controle, informeren berijders (bussen)	2016	Periodiek	Uitgevoerd
Verschonen wagenpark (lease + bedrijfsvoertuigen)	2015	Bij vervanging	Uitgevoerd

Maatregel bouwplaats / projecten	Aanvang uitvoering	Planning	Status uitvoering
Carpoolen bouwplaatsmedewerkers in planning	2015	Doorlopend	Uitgevoerd
Minder rijden door overnachting 'in de kost regeling'	2013	Doorlopend	Uitgevoerd
Aanschaf geïsoleerde bouwketen, minimaal 5% van ketenpark	2017	Bij vervanging	Deels uitgevoerd
Gebruik maken van vaste torenkraan i.p.v. mobiele kraan	2013	Doorlopend	Uitgevoerd
Toepassen CEM III beton i.p.v. CEM I beton (incl. ketenanalyse)	2015	Doorlopend	Niet uitgevoerd
Vaste bouwstroomaansluiting i.p.v. aggregaten	2015	Doorlopend	Uitgevoerd

Pilot afvalplan: afvalreductie op bouwplaats (afbouwfase)	2016	2017	Deels uitgevoerd
---	------	------	------------------

Conclusie & acties maatregelenlijst 2017:

- In het overzicht is duidelijk zichtbaar dat niet alle maatregelen in 2017 gereed zijn, dan wel uitgevoerd zijn. Dit heeft vooral te maken gehad met budgettering van de verbetermaatregelen; bij het opstellen van de maatregelenlijst is onvoldoende gekeken naar de investeringskosten en beschikbaar budget.
- Geadviseerd wordt om maatregelen die (nog) niet of nog in onvoldoende mate zijn uitgevoerd op te nemen in de maatregelenlijst voor stuurcyclus 2018 – 2022 en aan te vullen met nieuwe maatregelen op het gebied van energiebesparing en verduurzaming van de huisvesting, afvalreductie op projecten (keteninitiatief) en verdere vergroening van het wagenpark.
- De doorlopende maatregelen en nieuwe maatregelen dienen voor 2018 nog vastgesteld te worden en dienen nog op de website van de SKAO te worden geplaatst.
- Groene stroom zoals die nu ingekocht wordt, is geen groene stroom met Nederlandse Garantie van Oorsprong (GvO). Voor 2018 is al eenzelfde contract afgesloten. In opvolgende jaren overstappen op daadwerkelijk 'groene stroom' om emissie aanzienlijk te reduceren.
- Gasverwarming in de productiehallen kosten veel energie en geld. Afgelopen jaar investeringsvoorstel gedaan voor vervanging / reparatie. Geadviseerd wordt om een duurzamer alternatief voor gasverwarming te onderzoeken zoals bijvoorbeeld infraroodverwarming op de werkplekken.
- Indien gasverwarming in productiehallen gehandhaafd blijft, overstappen op 'groen gas'.

3.2.2 Ketenanalyse & voortgang

In 2015 - 2016 is een ketenanalyse uitgewerkt voor het toepassen van CEM III beton in plaats van CEM I beton op het project Gemaal Schardam. In 2017 is geen opvolging gegeven aan deze ketenanalyse, omdat er geen nieuwe projecten met gunningsvoordeel zijn aangenomen. De ketenanalyse is gepubliceerd op onze website.

Behalve de ketenanalyse voor CEM III beton is in 2017 als 2e ketenanalyse een start gemaakt met het onderzoeken van composiet als materiaalvervanger op onze projecten in het samenwerkingsverband 'Ammon Innovation'. Eind 2017 is echter besloten het onderzoek naar composiet gebruik te staken / te beëindigen. Een 2e ketenanalyse in onze CO₂ portfolio ontbreekt daardoor.

Conclusie & acties ketenanalyse:

- In 2017 zijn geen projecten met gunningsvoordeel aangenomen. Er zijn geen nieuwe projecten uitgevoerd waarbij CEM I beton is vervangen voor CEM III beton.
- Bij nieuwe projecten met gunningsvoordeel wederom CEM III beton toepassen, indien mogelijk volgens contracteisen / contractsoort.
- Geadviseerd wordt om vaker het gebruik van CEM III beton toe te passen op projecten zonder gunningsvoordeel maar met een EMVI-duurzaamheidseis. Verwervingsteam en uitvoeringsteam dient hierin meer te worden gestimuleerd tijdens het aannemen van projecten op UAV-gc contractbasis (Design & Construct).
- Een 2^e ketenanalyse ontbreekt in onze portfolio. Voor 2018 dient een nieuw onderwerp te worden gekozen om de ketenanalyse verder uit te werken. Te denken valt aan gebruik van vaste kraanopstelling t.o.v. inhuren mobiele kraan, afvalreductie op de bouwplaats of het uitwerken van het één van de innovatieve waterzuiveringsconcepten zoals Nereda, Verdygo of Organica.

4 Invalshoek C - Transparantie

4.1 Communicatie

4.1.1 Communicatieplan intern

Communicatieplan intern	Doelgroep	Frequentie	Onderwerp	Initiator
(Half)jaarrapportage / managementreview	Directie	Per ½ jaar	Voortgang Resultaten Conclusies / acties	KAM-co
Halfjaarrapportage	Commercie (planschrijver)	2x per jaar Bij wijzigingen	Doelstellingen Maatregelen Resultaten Certificaat	KAM-co
Intranet (intern)	Medewerkers	Per ½ jaar	Doelstellingen Maatregelen Motiveren	KAM-co
Bedrijfswebsite (extern)	Medewerkers	Per ½ jaar	Beleid Footprint (Half)jaarrapport Certificaat	KAM-co
Nieuwsbrief KAM	Medewerkers	1x per jaar	Doelstellingen Maatregelen Resultaten	KAM-co
Toolbox / werkoverleg	Medewerkers	Indien van toepassing	Specifiek onderwerp dat aandacht behoeft	KAM-co Direct leidinggevende
ADS WhatsApp-groep (vanaf 2018)	Medewerkers	Indien van toepassing	Bij positieve noemenswaardige gebeurtenissen	Iedereen
ADS Facebookpagina (besloten)	Medewerkers	Indien van toepassing	Nieuwsbrieven	P&O

4.1.2 Communicatieplan extern

Communicatieplan extern	Doelgroep	Frequentie	Onderwerp	Initiator
Bedrijfswebsite (extern)	Belanghebbenden Potentiele opdrachtgevers	Per ½ jaar	Beleid Footprint (Half)jaarrapport Certificaat	KAM-co
Website SKAO	Belanghebbenden	2x per jaar	Maatregelenlijst	KAM-co

Communicatieplan extern	Doelgroep	Frequentie	Onderwerp	Initiator
	Deelnemers CO2 prestatieladder	Bij wijzigingen	Ketenanalyse Keteninitiatief	
Website Duurzame Leverancier	Belanghebbenden Deelnemers Duurzame Leverancier	2x per jaar Bij wijzigingen	Footprint Ketenanalyse	KAM-co
LinkedIn	Volgers / relaties	Indien van toepassing	Bij positieve noemenswaardige gebeurtenissen	KAM-co Medewerkers
Open dag / Dag van de bouw	Geïnteresseerden	Besluit directie	Beleid Maatregelen op het project	Directie Commercie Projectteam
Acquisitie / beurzen	(Potentiele) opdrachtgevers	Bij gelegenheid Besluit directie	Beleid Keteninitiatieven	Commercie
Netwerkbijeenkomsten	Belanghebbenden Deelnemers	Bij gelegenheid	Beleid Maatregelen Keteninitiatieven	Directie Commercie KAM-co

5 Invalshoek D – Participatie in initiatieven

5.1 Participatie

5.1.1 Participatie en deelnames

De organisatie is aantoonbaar op de hoogte van sector- en/of keteninitiatieven op het gebied van CO₂-reductie die in belangrijke mate verband houden met de projectenportefeuille. Sector- en keteninitiatieven, en hoe deze verband houden met de bedrijfsvoering en de projectenportefeuille, worden mits van toepassing besproken in managementoverleg.

Aan de Stegge neemt actief deel aan de duurzaamheidsbijeenkomsten van Bouwend Nederland, Duurzame leverancier en Nederland CO₂ Neutraal. Daarnaast is Aan de Stegge actief betrokken bij het - onder licentie van Organica - vermarkten van het concept 'Waterzuivering in kassen'.

In 2017 is vanuit Bouwend Nederland Regio Oost een nieuwe CO₂ werkgroep geïnitieerd. Doel van de werkgroep is bouw- en infrabedrijven uit de regio op CO₂-gebied met elkaar te verbinden en van elkaar te leren door met elkaar praktische oplossingen te delen. De eerste kennismakingsbijeenkomst heeft plaatsgevonden op ons kantoor in Goor. Het initiatief zit nog in de startfase en deelnemers zijn actief bezig andere collega-bedrijven aan te laten sluiten bij het initiatief.

Initiatief / deelname	Frequentie	Onderwerp	Deelnemer
Nederland CO ₂ Neutraal	Op uitnodiging 21-09-2017	CO ₂ algemeen Initiatieven Bedrijfspresentatie Netwerken	KAM-co
Duurzame Leverancier	Inschrijving 17-02-2017 16-03-2017 30-03-2017	CO ₂ algemeen Veiligheid Initiatieven Bedrijfspresentatie Netwerken	KAM-co
Bouwend Nederland Regio Oost – werkgroep CO ₂	Aanmelding 26-10-2017 07-12-2017	CO ₂ algemeen Bedrijfspresentatie CO ₂ footprint Praktische tips Netwerken	KAM-co
Marktmiddag samen met GEA Separatoren Nederland	Georganiseerd Uitnodiging Inschrijving 21-09-2017	Bedrijfspresentatie Verdygo concept Netwerken	Accountmanager

BIJLAGE I – CO₂ footprint

BIJLAGE 2 – Maatregelenlijst SKAO 2017

BIJLAGE 3 – Zelfevaluatie Handboek CO₂ prestatieladder 3.0